

श्री.जयदिप डाकटे सर

श्री.प्रविण डाकटे सर

Subscribe

इयता - सहावी (30 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

१७

दुखणं बोटभर

• खालील वाक्ये वाचा व अधोरेखित शब्दांचे निरीक्षण करा.

- (१) क्रीडांगणावर मुले खेळू लागली.
- (२) मीना पुस्तक वाचत आहे.
- (३) सरिताने सर्व अभ्यास करून आणला.

वरील वाक्यांमध्ये एकाच वाक्यात दोन क्रिया दिसतात. त्यांतील एक क्रिया वगळली तर वाक्य पूर्ण होत नाही. वाक्याचा अर्थ पूर्ण कळत नाही. इतकेच नाही तर काळही कळत नाही, म्हणून वाक्यांमध्ये क्रिया कळण्यासाठी दोन क्रियादर्शक शब्द वापरावे लागतात, म्हणजेच जोड क्रियापद वापरावे लागते. अशी जोड क्रियापदे म्हणजे 'संयुक्त क्रियापदे' होय.

वाक्यातील क्रिया दाखवणाऱ्या क्रियापदाच्या मूळ रूपापासून तयार झालेले खेळू हे धातुसाधित (कृदन्त) आहे, तर खेळ ही मूळ क्रिया किंवा धातू आहे.

अ.क्र.	मूळ धातू	धातुसाधित	संयुक्त क्रियापद
१.	खेळ	खेळू	खेळू लागला.
२.	वाच	वाचू	वाचू लागला.
३.	कर	करून	करून आणला.

पाठावरील नवीन टेस्ट सोडवा-

ऑनलाईन टेस्ट

13

नफा-तोटा

2VUV8J

चला, चर्चा करूया.

प्रणवच्या साहित्य खरेदीचा तपशील

भाज्या -	₹ 70
बटर -	₹ 25
पाव -	₹ 45
मसाला -	₹ 14
इतर साहित्य -	₹ 20

एकूण -----

विक्री करून मिळालेली रक्कम : ₹ 160

प्रणवने एकूण किती खर्च केला ?
तो नाराज का आहे ?

सरिताच्या साहित्य खरेदीचा तपशील

प्लेट -	₹ 20
चमचे -	₹ 10
चटणी -	₹ 30
मुसुरे -	₹ 50
कांदे -	₹ 20
इतर साहित्य -	₹ 60

एकूण -----

विक्री करून मिळालेली रक्कम : ₹ 230

सरिताने भेळेसाठी एकूण किती खर्च केला ?
सरिता आनंदी का दिसत आहे ?

समजून घ्या.

Let's discuss.

Details of Pranav's shopping for his stall :

Vegetables -	₹ 70
Butter -	₹ 25
Bread -	₹ 45
Masala -	₹ 14
Miscellaneous -	₹ 20

Total -----

The amount Pranav gained through his sales : ₹ 160

How much did Pranav spend in all?
Why is he so disappointed?

Details of Sarita's shopping for her stall :

Plates -	₹ 20
Spoons -	₹ 10
Chutney -	₹ 30
Puffed rice -	₹ 50
Onions -	₹ 20
Miscellaneous -	₹ 60

Total -----

Amount Sarita gained by selling :
₹ 230

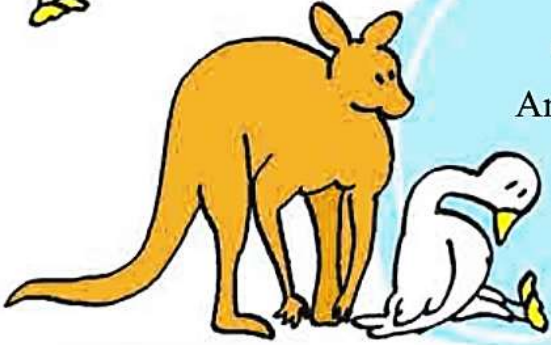
How much did Sarita spend on her bhel?
Why does Sarita look so happy?

read and understand.

3.5 The Duck and the Kangaroo

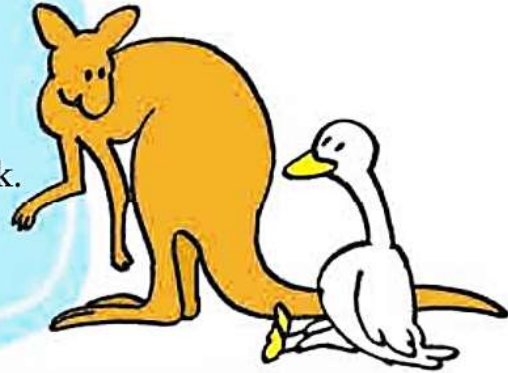

Said the Duck to the Kangaroo,
 "Good gracious! how you hop!
 Over the fields and the water too.
 As if you never would stop!

"My life is a bore in this nasty pond,
 And I long to go out in the world beyond!
 I wish I could hop like you!"
 Said the Duck to the Kangaroo.

Said the Kangaroo to the Duck,
 "This requires some little reflection:
 Perhaps on the whole it might bring me luck.
 And there seems but one objection.

"Which is : if you'll let me speak so bold,
 Your feet are unpleasantly wet and cold.
 And would probably give me the roo -
 Matiz !" said the Kangaroo.

८. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये

नालंदा विद्यापीठ

८.६ ईशान्य भारतातील राजसत्ता

ईशान्य भारतातील मणिपूर प्रदेशातील उलूपी या राजकन्येचा अर्जुनाबरोबर विवाह झाल्याची कथा महाभारतात आली आहे. 'कामरूप' हे राज्य इसवी सनाच्या चौथ्या शतकात उदयाला आले. पुष्यवर्मन हा कामरूप राज्याचा संस्थापक होता. समुद्रगुप्ताच्या अलाहाबाद येथील स्तंभलेखात त्याचा उल्लेख केलेला आहे. कामरूपच्या राजांचे अनेक कोरीव लेख उपलब्ध आहेत. महाभारत आणि रामायण या महाकाव्यांमध्ये कामरूपचा उल्लेख 'प्राग्ज्योतिष' या नावाने केलेला आहे. प्राग्ज्योतिषपूर ही त्या राज्याची राजधानी होती. प्राग्ज्योतिषपूर म्हणजे आजचे आसाम राज्यातील गुवाहाटी शहर. 'पेरिप्लस ऑफ द एरिथ्रियन सी' या

पुस्तकात त्याचा उल्लेख 'किन्हादिया' म्हणजे 'किरात लोकांचा प्रदेश' असा केला आहे. कामरूप राज्याचा विस्तार ब्रह्मपुत्रा नदीचे खोरे, भूटान, बंगालचा काही भाग आणि बिहारचा काही भाग या प्रदेशांमध्ये झालेला होता. ईशान्य भारतातील 'कामरूप' राज्यात युआन श्वांग गेला होता. त्या वेळी भास्करवर्मन हा तेथील राजा होता.

या पाठात आपण मौर्यानंतरच्या काळातील उत्तर भारत आणि तेथील विविध राजसत्तांचा परिचय करून घेतला. तसेच त्या सुमारास ईशान्य भारतात काय परिस्थिती होती, तेही पाहिले. पुढील पाठात आपण त्याच सुमारास दक्षिण भारतात असलेल्या राजसत्तांचा परिचय करून घेणार आहोत.

माहित आहे का तुम्हांला ?

भारतीय परंपरेनुसार प्राचीन काळी काश्मीरचे नाव 'कश्यपपूर' असे होते. ग्रीक इतिहासकारांनी त्याचा उल्लेख कॅस्पॅरिऑस, कॅस्पॅटिरॉक आणि कॅस्पेरिया असा केला आहे. महाभारत काळात काम्बोज घराण्याचे राजे तेथे राज्य करत असल्याचा उल्लेख येतो. सम्राट अशोकाच्या काळात काश्मीर मौर्य साम्राज्यात समाविष्ट झाले होते. इसवी सनाच्या सातव्या शतकात कर्कोट घराण्याचे राज्य काश्मीरमध्ये होते. कल्हणाने त्याच्या राजतरंगिणी या ग्रंथात त्याची माहिती दिलेली आहे.

ऑनलाईन टेस्ट

या पाठावरील टेस्ट -

ऑनलाईन टेस्ट

८. नैसर्गिक संसाधने

आकृती ८.२ : शेतीकाम

आकृती ८.७ : खाणकाम

आकृती ८.३ : मासेमारी

आकृती ८.८ : गवंडीकाम

आकृती ८.४ : मध गोळा करणे

आकृती ८.९ : मीठ मिळवणे

आकृती ८.५ : पाणी काढणे

आकृती ८.१२:

आकृती ८.१० : रबराचा चीक मिळवणे

आकृती ८.६ : लाकूड गोळा करणे

आकृती ८.११ : डिंक गोळा करणे

वाचा व समजून घ्या.

ई. जलविद्युत ऊर्जा : उंच ठिकाणी धरणामध्ये साठवलेले पाणी बोगद्याच्या साहाय्याने खाली आणून जनित्राची पाती फिरवली जातात. अशा पद्धतीने वीजनिर्मिती करणाऱ्या केंद्रांना 'जलविद्युत केंद्र' म्हणतात. महाराष्ट्रात कोयना धरणावर मोठा जलविद्युत प्रकल्प कार्यरत आहे. इतर धरणांवरही लहान जलविद्युत प्रकल्प कार्यरत आहेत.

११.१२ : जलविद्युत ऊर्जा

उ. समुद्रातील लहरींपासून मिळणारी ऊर्जा

समुद्रातील लाटा पुढे पुढे जाताना एखाद्या ठिकाणी पाणी नियमितपणे वर-खाली होत असते. या गोष्टीचा उपयोग करूनही विद्युत निर्मिती करता येते.

ऊ. अणू ऊर्जा : वीजटंचाईचे गंभीर संकट लक्षात घेता अणू ऊर्जेद्वारे विजेचे उत्पादन करता येते. युरेनियम, थोरियम यांसारख्या जड मूलद्रव्यातील अणूंच्या विघटनातून निघणाऱ्या उष्णतेचा वापर करून वीजनिर्मिती केली जाते.

जरा डोके चालवा.

विश्वातील प्रत्येक पदार्थात ऊर्जा आहे. ती सजीवांमध्ये आहे तशीच निर्जीव वस्तूंमध्येसुद्धा आहे. असे असतानाही ऊर्जा आपणांस का दिसत नाही?

विचार करा !

तुमच्या घरातील मागील आठ महिन्यांच्या वीजबिलाची रक्कम व प्रत्येक महिन्याचा वीजवापर या संदर्भात विचार करा.

ऊर्जा बचत व हरित ऊर्जा

विजेची बचत ही एका अर्थाने विद्युत निर्मितीच आहे. गरज नसताना दिवे बंद करणे, सूर्यप्रकाशाचा जास्तीत जास्त वापर करणे असे ऊर्जा बचतीचे अनेक मार्ग आहेत. ऊर्जा बचत करणे काळाची गरज आहे. अन्यथा जागतिक तापमानवाढीसारख्या गंभीर समस्येला तोंड द्यावे लागेल.

ज्या ऊर्जा स्रोतांच्या वापरामधून कार्बन, धूर व त्याचे विविध घटक जसे, कार्बन डायॉक्साइड व कार्बन मोनॉक्साइड निर्माण होत नाहीत अशा ऊर्जा स्रोतांना 'हरित ऊर्जा स्रोत' म्हणतात. अशा स्रोतांच्या वापराची आज गरज आहे.

आपण काय शिकलो?

- बल लावून एखाद्या वस्तूचे विस्थापन होते तेव्हा कार्य घडते.
- कार्य करण्याची क्षमता म्हणजे ऊर्जा होय.
- यांत्रिक ऊर्जा, उष्णता ऊर्जा, प्रकाश ऊर्जा, ध्वनी ऊर्जा, रासायनिक ऊर्जा व विद्युत ऊर्जा ही ऊर्जेची विविध रूपे आहेत.
- ऊर्जा मिळण्याचे साधन म्हणजे ऊर्जा स्रोत होय.
- पारंपरिक (अनवीकरणीय) व अपारंपरिक (नवीकरणीय) असे ऊर्जा स्रोत असतात.

वाचा व सोडवा.

11.

Work and Energy

D. Hydroelectric or hydel power :

The water stored in a dam at a height is brought down through a tunnel and the turbines of the generator are rotated. The place where electricity is generated in this way is called a 'hydroelectric or hydel power' plant. The Koyna project in Maharashtra is a well-known hydel project. There are also other smaller hydroelectric plants located at other dam sites.

11.12 : Hydel power

E. Energy obtained from oceanic waves : While sea waves move forward in a certain direction, the water moves up and down regularly at a position. This, too, can be used to generate electricity.

F. Atomic energy : The serious crisis of electricity shortage can be eased by generating electricity by means of atomic energy. The heat liberated during the fission of atoms of heavy elements such as uranium, thorium is used to generate electricity.

Use your brain power!

There is energy in every substance in the universe. It is present in non-living things as well as in living things. Why, then is energy not visible to us?

Think over it!

Note the amounts of your electricity bills of the last eight months and think about the consumption of electricity during each month.

Energy saving and green energy

In a way, saving energy is as good as generating energy. There are several ways of saving energy such as putting off lamps when not needed, making maximum use of sunlight, etc. Saving energy and energy resources is very necessary. Otherwise, we will have to face a serious calamity like global warming.

The energy resources which do not produce smoke and carbon gases such as carbon dioxide or carbon monoxide are called 'Green energy resources'. Greater use of such resources is the need of the hour.

What we have learnt–

- Work is done when an object undergoes displacement on application of a force.
- Energy is the capacity to do work.
- The various forms of energy are mechanical energy, heat energy, light energy, sound energy, chemical energy and electrical energy.
- Something that can be used to obtain energy is called an energy resource.
- Energy resources are of two kinds: conventional (non-renewable) and non-conventional (renewable) energy resources.

Read and Understand.

*** सही या गलत बताओ ।**

१. युद्ध में लोहे के ही अस्त्र-शस्त्र काम देते हैं ।
३. श्रम में ही जीवन की सफलता है ।

२. रोटियाँ भी सोने के तवे पर सेंकी जाती हैं ।
४. जो काम करेंगे, उन्हीं का अब सम्मान नहीं होगा ।

खोजबीन

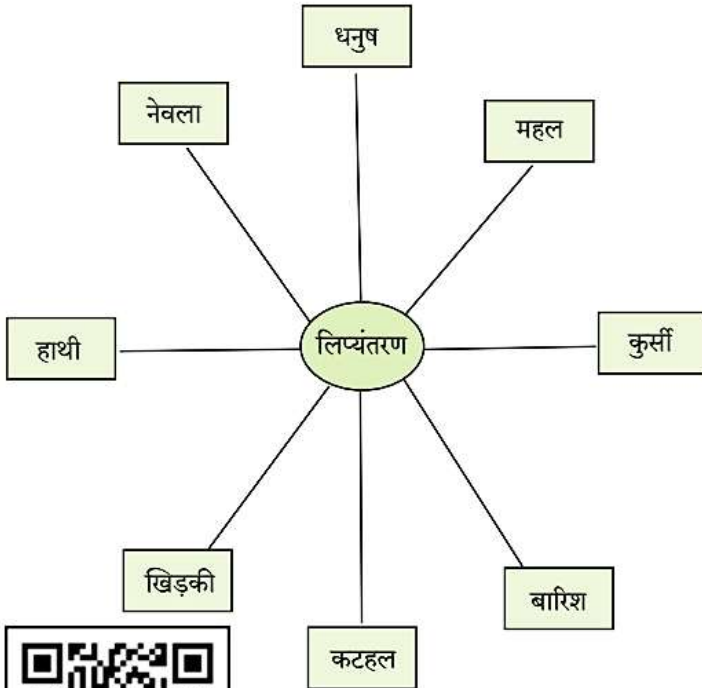
रुपयों (नोट) पर लिखी कीमत कितनी और किन भाषाओं में अंकित है, बताओ ।

स्वयं अध्ययन

सद्गुणों को आत्मसात करने के लिए क्या करोगे, इसपर आपस में चर्चा करो ।

*** निम्नलिखित शब्दों का रोमन लिपि में लिप्यंतरण करो । * निम्नलिखित कारकों का अपने वाक्यों में प्रयोग करो ।**

- ने -----
- को -----
- से -----
- को -----
- से -----
- का, की, के -----
- में, पर -----
- अरे! -----

इयत्ता सहावी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

14. आता उजाडेल

[Click Here](#)

15. बालसभा

[Click Here](#)

16. सफर मेट्रोची

[Click Here](#)

17. दुखणं बोटभर

[Click Here](#)

18. बहुमोल जीवन

[Click Here](#)

इयत्ता सहावी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

6. जनपदे आणि महाजनपदे

[Click Here](#)

7. मौर्यकालीन भारत

[Click Here](#)

8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये

[Click Here](#)

इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.